

KUZGI BUG'DOY NAVLARINI XOSILDORLIKDAGI IMKONIYATLARI

Teshaboyev Nodirbek Ikromjonovich

*Farg'ona davlat universiteti o'qituvchisi. Telefon- 99894-395-92-59,
teshaboyevnodirbek444@gmail.com*

Bozorboyeva Azimaxon Abdumamol qizi

FarDU, Agrar qo'shma fakulteti talabasi

Аннотация: *Shuning uchun xam sharoitga mos keladigan, kasallik va zararkunandalarga chidamli, poyasi yotib qolmaydigan, yuqori hosil beradigan navlarni tanlab ekish shu kunning vazifasidir.*

Калит so'zlar: *iqlim, tuproq, sharoit, kassalik non.*

Аннотации: *Поэтому сегодня стоит задача подобрать сорта, подходящие к условиям, устойчивые к болезням и вредителям, не закладывающие стебли, дающие высокие урожаи.*

Ключевые слова: *климат, почва, условия, болезнь хлеб.*

Annotation: *Therefore, the task of this day is to select varieties that are suitable for the conditions, resistant to diseases and pests, do not lay the stems, give high yields.*

Key words: *climate, soil, conditions, disease bread.*

Mamlakatimiz aholisi sonining o'sib borishi don va don mahsulotlariga extiyojni ortishi va sug'oriladigan yerlarni chegaralanganligi sug'oriladigan yerlar imkoniyatlaridan to'la foydalanib, kuzgi bug'doy xosildorligini oshirish muxim vazifalardan biri bo'lib xisoblanadi. Bu vazifani xal qilishda Respublikamizning tuproq iqlim sharoitiga mos keladigan, non bo'lish sifatleri yaxshi bo'lgan bug'doy navlarini tanlab ekish, yuqori va sifatli don yetishtirishda asosiy omil xisoblanadi. Shuning uchun xam sharoitga mos keladigan, kasallik va zararkunandalarga chidamli, poyasi yotib qolmaydigan, yuqori xosil beradigan navlarni tanlab ekish shu kunning vazifasidir. Ekinlardan yuqori xosil olish uchun xar bir navning o'ziga xos va mos agrotexnik tadbirlarni qo'llash lozim.

Hosildorlik ekin maydonini ko'paytirish evaziga emas, balki yangi yuqori xosilli navlarni ishlab chiqarishga tadbir qilish va ilg'or agrotexnik tadbirlarni qo'llash xisobiga oshiriladi.

Yuqoridagi fikrlarni xisobga olib Qo'shtepa tumani xududida ekilgan kuzgi bug'doy navlarini xosildorlik darajalarini tahlil qildik (1-jadval).

Kuzgi bug'doy navlarini "Qo'shtepa" tumani sharoitida xosildorligi

1-jadval

Yillar	Bug'doy navlari									
	davr		Asr		Vassa		Zamin 1		Semurov	
	Jami ekilgan maydon (ga)	Xosil- dorlik s/ga	Jami ekilgan maydon (ga)	Xosil- dorlik s/ga	Jami ekilgan maydon (ga)	Xosil- dorlik s/ga	Jami ekilgan maydon (ga)	Xosil- dorlik s/ga	Jami ekilgan maydon (ga)	Xosil- dorlik s/ga
2020	1900	56,5	1800	51,2	1750	53,1	1600	52,4	1500	49,2
2021	1800	59,4	1700	48,9	1900	52,2	1500	54,7	1650	50,1
2022	1500	57,14	1600	50,3	1800	51,7	1900	52,4	1300	51

Jadval ma'lumotlaridan ko'rinib turibdiki keyingi uch yilda Qo'shtepa tumani xududida kuzgi bug'doyni Davr, Asr, Vassa, Zamin 1, Semurov va Zamin navlari ekilgan. Bu navlar ichida Davr navining gektaridan 59,4 sentnergacha xosil olgan. Asr navidan esa keyingi 3 yildagi eng yuqori hosildorlik gektaridan 51,2 sentnarni tashkil qilgan. Vassa navidan esa eng yuqori hosildorlik gektaridan 53,1 sentnarni tashkil qilgan. Tahlil qilingan yillarda Zamin 1 navidan eng yuqori hosildorlik gektaridan 54,7 sentnarni tashkil qilgan. Tuman xududida kuzgi bug'doyni Davr navi ko'proq maydonga ekilishi maqsadga muvofiq. Bundan tashqari kuzgi bug'doyni Zamin 1 navini xam ekish kerak. Chunki bu navning xosili boshqa navlarga nisbatan 10-12 kun oldin pishadi. Natijada, Zamin 1 navini ekilgan maydonlarni xosilini erta muddatlarda yig'ishtirib olinib, uning o'rniga takroriy ekinlar ekish imkoniyati yaratiladi. Zamin 1 navining xosili yig'ishtirib olingandan keyin shu yerlarga kechki kartoshka, makkajo'xori, soya, mosh, oddiy loviya yoki ko'chat usulida sholi yetishtirish mumkin. Shu tariqa bitta daladan bir yilda ikki marotaba xosil olish imkoniyatini yaratadi.

Yuqoridagi don sifatini oshirish buyicha muammolarni ijobiy xal etish uchun topshirilayotgan donga narx belgilashni xam takomillashtirish zarur va bunda don ishlab chikaruvchilarning don yetishtirish uchun kilingan xarajatlarni koplash xamda ishlab chikarishni kengaytirish imkoniyatini yaratish mujassamlashgan bulishi ta'lab etiladi. Ushbu makolada keltirilgan galla doni sifatini oshirish buyicha tavsiyalar, muloxazalar, takliflarni amalga oshirilishi mamlakatimizda sifatli don maxsuloti yetishtirishga ijobiy ta'sir etadi deb xisoblaymiz.

ADABIYOTLAR RO'XATI:

1. Давронов Қ., Тешабоев Н. МИКРОЭЛЕМЕНТЛИ ЎҒИТЛАРНИ ЎСИМЛИКНИ БАРГИ ОРҚАЛИ ҚЎЛЛАШНИНГ ҒЎЗАНИ 1000 ДОНА ЧИГИТ ВАЗНИ ҲАМДА БИР КЎСАҚДАГИ ПАХТА ВАЗНИ НИНГ ЎЗГАРИШИГА ТАЪСИРИ //Science and innovation. – 2023. – Т. 2. – №. Special Issue 8. – С. 1811-1815.

2. Anvarjonovich D. Q., Ikromjonovich T. N. Influence Of Microelement Fertilizers In Foliar Feeding Of Cotton On Changes In Cotton Boll Weight //Texas Journal of Agriculture and Biological Sciences. – 2024. – Т. 24. – С. 16-19.

3. Anvarjonovich D. Q., Ikromjonovich T. N. Influence Of Microelement Fertilizers In Foliar Feeding Of Cotton On Changes In Cotton Boll Weight //Texas Journal of Agriculture and Biological Sciences. – 2024. – T. 24. – С. 16-19.
4. Teshaboev N. and others POSITIVE EFFECTS OF DRIP IRRIGATION ON SOIL AND PLANTS //Academic research in educational sciences. – 2022. – №. Conference. – С. 749-754.
5. Jamolov R. Q., Teshaboev N. I. TECHNOLOGY OF BREEDING OF MALE BEES FOR ARTIFICIAL INSEMINATION OF QUEEN BEES IN FERGANA VALLEY //Academic research in educational sciences. – 2022. – №. Conference. – С. 511-520.
6. Ikromjonovich T. N., Ikromjonovna T. M. INFLUENCE OF SEED PLANTING PERIODSON THE PRODUCTIVITY OF AUTUMN STEAM DEED VARIETIES.
7. Teshaboyev N., Muhammadaliyev M., Usmonova Z. THE INFLUENCE OF DEEP WORKING BETWEEN ROWS ON COTTON PRODUCTIVITY //Science and innovation. – 2022. – T. 1. – №. D7. – С. 660-664.
8. Teshaboyev N., Akbarova M., Akhmadjonova S. DEEP SOFTENING OF ROW BETWEEN AND COTTON PRODUCTIVITY //Science and innovation. – 2022. – T. 1. – №. D7. – С. 612-616.
9. Teshaboyev N., Ro'Zimamatov J., Ro'Zmamatova I. INFLUENCE OF PLANTING PERIOD AND PRINCIPLES ON THE LEAF LEVEL AND PHOTOSYNTHETIC NET PRODUCTIVITY OF MEDIUM-COOL RICE VARIETIES //Science and innovation. – 2022. – T. 1. – №. D7. – С. 650-654.
10. Teshaboyev N. et al. THE INFLUENCE OF SEED PLANTING PERIODS ON THE PRODUCTIVITY OF AUTUMN STEAM GRAIN ASRNAVI //Science and innovation. – 2022. – T. 1. – №. D7. – С. 122-125.
11. Teshaboyev N., Tursunaliyev S., Kadirjonova R. THE INFLUENCE OF DEEP SOFTENINGOF ROW BETWEEN COTTON YIELD OF COTTON //Science and innovation. – 2022. – T. 1. – №. D7. – С. 655-659.
12. Teshaboyeva M., Vakhobova N., Akmaljonova M. AAS ANALYSIS OF THE AMOUNT OF IRON IN THE GRAIN CONTENT OF LOCAL AUTUMN SOFT STEAM GRAINS //Science and innovation. – 2022. – T. 1. – №. D7. – С. 570-574.
13. Teshaboyev N. FACTORS AFFECTING THE FORMATION OF PODES IN THE "MUMTOZ" VARIETY OF JERYONG WHITE //Science and innovation. – 2022. – T. 1. – №. D7. – С. 402-405.
14. Teshaboyev, N., Zoraboyeva, F., Alijonova, N., Rustamova, A., & G'Ulomova, D. (2022). FACTORS AFFECTING THE FORMATION OF PODES IN THE "MUMTOZ" VARIETY OF JERYONG WHITE. Science and innovation, 1(D7), 402-405.
15. Teshaboeva, M., Abdug'Anieva, D., & Rakhimjonova, S. (2022). CONTENT OF PROTEIN CONTAINED IN REPRODUCED MASH HARVEST. Science and innovation, 1(D7), 517-526.

16. Teshaboyeva, M., and M. Nizomitdinova. "IMPORTANCE OF IRRIGATION IN POTATO GROWING." *Science and innovation* 1.D7 (2022): 322-326.
17. Teshaboyev, N., Muhammadaliyev, M., & Khalilov, A. (2022). SOIL PROTECTION IN MINING. *Science and innovation*, 1(D8), 489-492.
18. Teshaboyev, N., Akbarova, M., & Axmadjonova, S. (2022). DEEP THINNING AND COTTON YIELD. *Science and Innovation*, 1(7), 612-616.
19. Teshaboyev, N., Teshaboyeva, M., Sheraliyeva, Z., & Xoliqova, O. (2022). THE INFLUENCE OF SEEDING TIMES ON THE YIELD OF WINTER WHEAT VARIETIES. *Science and Innovation*, 1(7), 122-125.
20. Ikromjonovich T. N. et al. SHIFOBAXSH MANDARIN—QISHNING OLTIN NE'MATI //Новости образования: исследование в XXI веке. – 2024. – Т. 2. – №. 18. – С. 559-562.
21. Teshaboyev, N., Teshaboyeva, M., Siddiqova, G., & Ro'zmamatova, I. (2022). THE INFLUENCE OF SEED PLANTING PERIODS ON THE PRODUCTIVITY OF AUTUMN STEAM VARIETIES. *Science and innovation*, 1(D7), 118-121.
22. Ikromjonovich, T. N., Abduqunduzovna, M. Z., & Avazbek, M. (2022). IMPORTANCE OF MICROBIOLOGICAL FERTILIZERS IN INCREASE OF CROP PRODUCTIVITY. *Science and innovation*, 1(Special Issue 2), 63-68